

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Citation: Helgesen, Poul: "Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, udg. af P. SEVERINSEN , 1932-1948, s. 296. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helgesen01-shoot-idm140085694520896/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Tekst B.

Her begyndis Konning Christians thendt Andens
Krønike och Historie,
Aar U M D xxiiij.

Huem Gud forsmaar ij allennstundt
Och hader hanns Ord aff Hiertenns Grundt,
Hanndt faar huercken Lijcke eller rolig Liff
Menn euige Feijede och dagliig¹⁾ Kiiff.
Der min Fader døde mente jeg saa
Diissze threj Riger att jeg skulle faa
Da bleff jeg Herre effter hanns dødt.
Jeg tœchtte hannd vaar ij Sindett forblødt
Jeg satte mig for²⁾ udenn all Miskundhedt
Slett att fordempe og legge nedt
Jeg sparde eij Quinde, Suendt eller Mandt
Jeg thuingde dennem alle under min Haandt,
Leege och Lerde, Ridder og Suenne,
De skulle mig alle fire og thienne [r b]
Jeg vaar dennem icke meget godt
Jnngenn fattige seede³⁾ jeg bodt,
Der min Fader ennd vaar ij Liiffue
Begijndte jeg først med Bispene at kiiffue
Der haffuer jeg altid holdett op paa
Thill Gud hannd thog mig Rigett fraa,
Jeg førde enn Kriig ij Suerig indt
Saa mange der blegnett ved⁴⁾ paa Kindt,
Jeg vanndt enn Stridt og thapte enn andenn,
Thett kannd jeg schriffue och sige forsandenn
Mitt Videnskab⁵⁾ achtett jeg saa at spilde
Fordi de undte mig Rigett ilde,
Thi førde jeg dennem fremmerst ij slag
At dieris Gods kunde komme mig thill mag,
Naar jeg kunde dennem med Falskhed beuise
De stod icke mandelig fremmerst ij Spidze,

1) Bb: daglige. 2) Bb: faar. 3) Bb: raadde. 4) Bb: blegnet derved. 5) Bb: Ridderskab.

Tekstkritik

297

Ennd vaer mig Gud tha saa blidt
Hannd vendte¹⁾ mig Suerige med samme Stridt
Enndog thett varet enn stackett Stund
thi Verden bedrog mig mangelundt
Dog vaar jeg Konning ij dissze threj Rüge
Inngenn lod jeg vere min lige, [2 a]
Jeg forsmaade baade Mennisker og Gud
Fordi dreffs jeg aff Rigett udt,
Jeg actett slett intett huad jeg bedreff,
Jcke heller mine egen Ord Segell eller Breff.
Medt ingenn²⁾ hollt jeg Loffue eller Leijghde,
Thi begijnnte mine egen mod mig att feijde,
Aff hvilke jeg drepte og slog ihiell
Saa mangenn Mand mod rett og skiell,
Udj Stokholm gjorde jeg itt ijnckelig Mordt,
Som ehr vell viit offuer Verden spord,
Jeg lod affhugge saa mangen mandt
Ther Gud haffde undt mig Sverrigis Landt
Jeg loffuit dennem fast³⁾ med Haandt och Mundt
At vere dennem god aff Hiertens Grundt.
Jeg loffuit dennem med Breff at vere dennem godt
Dog de haffde brut mig saare emodt,
Og soer ther paa⁴⁾ enn kongelig Eedt,
Och ikke her effter vilde være thennem vredt.
Ther paa annamit jeg Sacramenthe
At thendt Pact⁵⁾ eij skulle vere forglemte⁶⁾ [2 b]
Ath jeg gjorde medt dennem itt ijnckelig Badt
Miit paa Gaden ij Stockholms Stadt
Jeg lod affhugge threj Bisper med dieris Skare,
Dog de foruentet sig ingen Fare
Ther thil Ridder och Adell halfferisinds tiue
Och flere om jeg skal icke liuffue,
Foruden Borger og fattige Suenne,
Som pleier dieris Herrer met thro at thiene

1) Bb: undte. 2) Bb *tilf.*: Mand. 3) Bb: først. 4) Bb *tilf.*: thennem. 5) Bb: Part. 6) *Saben Pladi i Hdykr.*; Bb *tilf.*:
Men Fanden kom inden mig i den Tid
Jeg bruggte mod dennem min gamle Seed.

Threi dage lod jeg ligge dieris Kroppe paa Strede
Ther for saa mand Øijene monne veede¹⁾
Siiden lod jeg slebe dennem aff By,
Saa Røg och Støff stod op ij Skij
Saa lod jeg brennde dennem ij iit Boell
Jeg throede mit Hierte var haarder end Stoell,
Siidenn lod jeg graffue aff Jordenn op,
Her Steenn Sturis døde Krop,
Jeg lod hannem brende som mange monne sie,
Min Grumhed vilde jeg saa lade bethie, [3 a]
Siidenn reiste jeg thill Danmarck igienn
At thale med Sibret min gode Venn
Der jeg skulle ij Nijdals Kloster gieste
Med megijt Folck och mange mine Heste,
Der lod jeg sencke same Stundt
Abbeden sielff siette ij²⁾ falske Fundt,
Denn thidt de fra Alterrett ginge,
Og Guds Legeme nijlige thell dennem finge,
Jeg lod dennem thage og binde som Suin,
Och rettet dennem ud efter Vilgen min,
Jeg lod dennem sencke udj³⁾ Vandt,
Som jeg hos samme Kloster fandt,
Saadanne Grumhed haver ingen førre hørd,
Thi er min Røct saa viit offuer Verden førdt,
Thett er icke mueligt att sig⁴⁾ eller skriffue
Saa mangan man jeg haffuer hugett⁵⁾ aff Liiffue
Jeg sparde huerhen Pisp⁶⁾,⁷⁾ munk,⁸⁾ eller Prest,
Ridder og Suenne som mig thiente nest⁹⁾
De skulle liide och holde ij ære⁹⁾
Aff thennem ville jeg intet got lære, [3 b]
Jeg lod mig daare aff Quinde Raadt
Thi gaar thet mig nu ilde som lenge vaar spaadt
Mitt Rigens Raadt holde¹⁰⁾ jeg for Spott
¹¹⁾ Undte dennem af Hiertett¹²⁾ intet gott,

¹⁾ Bb: saa mangan Mands Øyen monne væde. ²⁾ Bb: met. ³⁾ Bb tilf.: en. ⁴⁾ Bb: sig. ⁵⁾ Bb: ladet taget. ⁶⁾ Bb: Bisper. ⁷⁾ Munke. ⁸⁾ rettet fra mest. ⁹⁾ Bb: De jeg skulde lyde oc holde i Ære. ¹⁰⁾ Bb: holdt. ¹¹⁾ Bb tilf.: oc. ¹²⁾ Bb tilf.: slet.

Tekstkritik

299

Enn¹⁾ Quinde som de monne Sibret kalle
Hun vaar min Radgiffuer offuer²⁾ alle,
Hun raade mig baade Dag og Natt
thill umuelige³⁾ Sise och megen Schatt
Thill mangenn Forbuud och daglig Toldt,
och thill att gjøre huer mand ouernoldt,
Huo som der lerer⁴⁾ at finne,
Hvad Sibret hun vaar for enn Quinde
Enn Hegersker⁵⁾ vaer hun ij Amsterdam
Før hun kom hiid saa faa hun Skam,
Hun siden i Berghenn enn Krugerske⁶⁾ bleff
Mangen ij hendis Hus stor Sijnnd bedreff,
Men siden hun kom thill Kiøbinghaffnn
Dannmark thil Skade og euig ugaffnn
Saa fick hun unnder siig Riiger och Lanndt
Och vilde sette Seder paa Quinde och mandt, [4 a]
Effther thendt gamble Hollandz Sæd,
Hvor manndt nijder ikke for Quindenn Fredt
Hendis Regiment saa ij Landet stod
At Danmark fanger thet aldrig boëdt,
Hun raade mig mett de Lijbske ath thrette
Fordi de viille mig sette thiill Rette
De ville mig hverken sise eller tholde,
Jkke heller mig før⁷⁾ dieres rette⁷⁾ Herre⁸⁾ holde,
Men haffde jeg bleuen ij Danmark⁹⁾ hijllist¹⁰⁾
Fuld vell skulle jeg haffue gjort dennem fullist,¹¹⁾
De actett denne¹²⁾ Magt ij Dannemark at fange
Som de begieredt att haffue forlange,
Men haffde de Magten¹³⁾ ij Dannemark faaett
Fast vere¹⁴⁾ dett ij Lanndet staaett
Før Tysk bliiffuer Dansk then¹⁵⁾ huldt och god
Før voxer Figenn Fruct paa Hijlle-Rodt
Thi raader jeg Dansske aff Hierte och act,
Di holder ikke med de Lijbske och¹⁶⁾ Tijske Pact,

1) Bb: Den. 2) Bb *tilf.*: dem. 3) Bb: wuanlige. 3*) Bb: begerer. 4) Bb: Hegerske. 5) Bb: Kruerske. 6) Bb: for. 7) rette *mgd.* i Bb. 8) Bb *tilf.* at. 9) Bb: Danmarckis. 10) Bb: hylleste. 11) Bb: fylleste. 12) Bb: sig. 13) Bb: Magt. 14) Bb *tilf.*: skulde. 15) Bb: tro. 16) Bb: eller.

Hues de dieris Rige¹⁾ thill Tijske²⁾ sla,
Fuld ilde ville³⁾ dett ij Dannemarck gaa,
Vaaer jeg ij Dannmarck lediig og frj
Jeg vilde haffue Lijst medt Tijskene at Krij
Nu haffuer Gud skickett mig under sin Vrede
Før jeg lod Sibret mig saa ilde lede, [4 b]
Huo Sibret vilde haffue slagett ihiell,
Jeg gaff thet Mact uden Sag och Skiell,
Kercker⁴⁾ og Kloster dem lod jeg skennde
At dieris Gods kunde komme mig til Hende
⁵⁾ och Disk monne jeg eij spare,
Jeg thenckte fuld lidet paa Sielens Fare,
Jeg thog fra Bisper, Ridder og Suenne
Thet jeg hauffde burd dhennem med at lønne,
Jeg sparde eij Bunde eij⁶⁾ Kiortel graa
Eij Stodere⁷⁾ eller Kierlinger⁸⁾ som sad i Vraa
Jeg actede mig saa ij Dannmarck at vennde
At thet skulle spørges thill Versens Ende,
Jeg lod og sla en skenndelig Mønt
Som aldrig vaer før ij Danmark begijndt
Jeg kalledis Konng Glipping⁹⁾ ij same Stund,
Før jeg fanndt først paa then falske Fundt.
Suerd og Spiud lagde jeg aff
Jeg badt Bonnden bære Kiep og Staff
Ther eij kunde være aff stærkere thræ
Ennd mand kunde brijde i¹⁰⁾ sønder for sine¹¹⁾ Knæ
Konning Kiep kalledis jeg¹²⁾ af undersatterne mine¹³⁾ alle
Som¹⁴⁾ thog til fra mig att falle, [5 a]
Jeg thog Skatt af alle¹⁵⁾ det Bonden otte
Fordie kunde vi eij blifue Saatte
Jeg sparde eij Gaas som laae paa Reede
Men ville dennem have naar de vaare feede,
De skattede mig af alt det Penninge galt,
Baade af Queg, Miel og Malt

1) Bb: Ryg. 2) Bb: tydsk ville. 3) Bb: vil. 4) Bb: Encker(?). 5) *Tom Plads* i Ba; Bb: Kalk. 6) Bb: i. 7) Bb: Staader. 8) Bb: Kierling. 9) Bb: Klippinge. 10) *mgl. i* Bb. 11) Bb: sit. 12) *mgl. i* Bb. 13) *mgl. i* Bb. 14) Bb *tiff.*; da. 15) Bb: alt.

Og Herrerne som¹⁾ offuer andre hafde Magt
Vilde jeg fortrenkt og ødelagt,
Paa thet att allting skulle komme til mig
Och ingen skulle have noget got for sig,
Min Gud han var mig sieldenn ij Sindt²⁾
thet fanger jeg nu daglig at finde,
Huad Gudt thilhørde lod jeg legge³⁾ øde,
At Prester eij skulle⁴⁾ haue dieris Fødde,
Jeg vilde vere Herre allenne⁵⁾ offuer mitt Rige
For ingen mandt saa vilde jeg vige
Jeg mennte jeg haffde giortt Rett og skiel
Een Biskop jeg fangede, som een thtræll,
Jeg skiøtte eij Kirkenes Loug og fridt
Men Henndis Priuilegier lagde jeg nedt,
Thett Kirckens⁶⁾ var giffue⁷⁾ udj gammell Dage
Actett jeg allesammen⁸⁾ fra Hende att thage,
Jeg forbød thendt fattige att lere Bog
At ingen skulle bliiffue viis eller klog, [5 b]
Jeg forbød⁹⁾ dennem som lidde nødt
At gaae omkring och tigge¹⁰⁾ sit Brødt
Jnngen lod jeg vere god for siig
Thi ganger thet nu ilde for mig
Aff Ridderskabett begierede jeg en Gaffue
Een Gulden for huer deres Bønder som de monne haffue
Paa thet dieris Bønder skulle komme til mig,
Og mod dieris Hosponde¹¹⁾ opsette sig,
Min act blev spildt ij same Stundt
Som jeg oplagde medt min falske fundt,
Fogder anntuordett jeg Leenn och Slott
Och Adelen undte jeg slett intet gott
Jeg meente saa best att heffne min Harm,
Naar jeg gjorde Adeleenn fattig og Arm,
Ath de eij mig skulle staae emødt
Om jeg actede Dem at sla for fodt

---

1) *mgf. i Bb.* 2) Bb: i sinde. 3) Bb: ligge. 4) Bb: skulle ey. 5) Bb: ene.
6) Bb: Kirckerne. 7) Bb: vaare giffne. 8) Bb: altsammen. 9) Bb *tilf.*: og.
10) Bb: tygge. 11) Bb: Hosbonder.

At de skulle bliffue saa slet forlagt,
Thi jeg haffde mere end dieris Magt,
Jeg bad dennem mange Svenne holde,
At de skulle icke min thijnge thole,
At jeg kunde Sag med dennem faae,
Som icke vilde efter min Vilge gaa,
Thi det vaar allt min eniste¹⁾ Sædt
At ingen for mig skulle nijde fredt,
Naar jeg thill nogen fik onnder grunn²⁾
Jeg lod dem mijrde som anndre Hunndt³⁾ [6a]
Jeg actede huerken Loug, Rett eller Dom
Aldrig var nogen saa riig⁴⁾ eller from
Hollænder och [Skalcke]⁵⁾ dennem holdte⁶⁾ jeg fram
Riget til Skade mig selv⁷⁾ til stor Skam
Jeg lod foruise baade Quinde og Mandt
Alle dennem som boede paa Amager Landt
Hollender lod jeg ther strax opsette
Thi jeg ville icke med Sebret thrette
Ther saaar de icke udenn Erther [och]⁸⁾ Bønner
Som før voxte Korn thet skionne,
Med urett lod jeg mange døde
Fordi kom jeg ij denne møde,
Jeg sparde ej Viduer som vaar udj Nødt,
Eij faderløse Børn som vidtørfte Brødt,
Men huad⁹⁾ jeg videre her om skriffue
Efterdi jeg erh endnu¹⁰⁾ udj Liffue
Og de mine Gierninger haffde hørt og siett
thi kann¹¹⁾ jeg icke blive forgeet,
Ouer de gierninger som jeg haffuer giort
Maa ijnnekes baade Himmel og Jordt
Blant alle Tienner¹²⁾ fandz icke min Lige
Som¹³⁾ ville før¹⁴⁾ i Gierningen¹⁴⁾ viige
Phallaris, Selle¹⁵⁾ och andre flere
Dennem kunde jeg¹⁶⁾ ej nermer regere [6b]

1) Bb: meste. 2) Bb: Grunde. 3) Bb: Hunde. 4) Bb: styg. 5) *Saben Plads* i Ba, *udfyldt efter* Bb. 6) Bb: holdt. 7) Bb: selfuer. 8) *Hul* i Ba, *udfyldt efter* Bb. 9) Bb *tilf.*: kan. 10) Bb: endnu er. 11) Bb: Tyranner. 12) Bb *tilf.*: jeg. 13) Bb: for. 14) Bb: Gierninger. 15) Bb: Sylla. 16) Bb: mig.

Tekstkritik

303

Nu ehr jeg rømt aff Danmark udt
Fordi jeg acted huerken Mennesken¹⁾ eller Gudt,
Nu raade dett Gud huor det monne gange,
Jeg frijgter thet vil mig blive bange
Naar jeg skall komme for Guds²⁾ Dom,
Gud naade mig thet³⁾ jeg udj Verden kom,
Hvor thet skal gaee her effter met mig,
Thet kan huer merke og skriffue for sig.

Her endis Konning Christians 2 Historia och Krønicke.

175 Epistola ad Petrum Ivari. 1524.

Utrykt. Tekstgrundlag se foran til S. 161; dog mangler Be. Pontoppidan har haft en nu tabt Afskrift i sine Collectanea. Stykket 180, 14-181, 12 er afskrevet i Skibykrøniken (her betegnet C). Inddelingen i Afsnit skyldes Udgiverne.

177, 1-2 bonarum] Ba: bonorum. | 177, 3 Helie] B: Eliae. | 177, 5-6 struis calumniam] B: calumniam struis. | 177, 6 atque] Ac: neque. | 177, 8 persequeris] Ac: prosequeris; *lige-
saa* 177, 14. | 177, 8 odio tam atroci] B: tam atroci odio. | 177, 10 nisi] *Mgl. i* Bad. | 177, 10 subinde encomio] B: encomio subinde. | 177, 12 fuit] *I* Bad *efter* opinio *i næste Linie.* | 177, 12 magne] B: magna. | 177, 17-18 et nunquam] B: nec unquam. | 177, 20 que] Bad: quia. | 177, 21 ut] *saal.* Ad *mgl. ellers.* | 177, 24 f. ut nemo magis execrari possit] B: ut nec (Bhc: ne) magis possit. | 177, 24 f. possit] Ac: potest. | 178, 2 presidiis] B: subsidiis. | 178, 3 ipsius dogmatis] B: ipsis dogmatibus. | 178, 10 id faciet periculo] *saal.* B; A: periculo id faciet. | 178, 10-11 sed nec unquam ero] B: aut ero. | 178, 12 scortationes] *Mgl. i* B. | 178, 15 quenquam] *Saal.* Ad; *ellers:* quemquam. | 178, 15 ex meis] *Mgl. i* Bad. | 178, 16 est controuersia] B: controuersia est. | 178, 19 inseram] Ac: inferam. | 178, 20 ueluti] Ad: velut. | 178, 23 atque] *Mgl. i* B. | 178, 26 etiam] Bad: magis. | 178, 29 olim] *Mgl. i* Bd. | 178, 31 percontatus] Bd: perconctatus; Bac: percunctatus. | 178, 32 Lutheri dog-

1) Bb: Menniske. 2) Bb *tilf.:* store. 3) Bb: da.